

VERSLAG SCHOOLDOORLICHTING

**Vrije basisschool Yggdrasil
Zwemdoklei 3
2930 Brasschaat**

Instellingsnummer: 45294

Directie : **Jos Van Looy**

Schoolbestuur : **vzw Yggdrasil
Jan Goovaerts (voorzitter)
Zwemdoklei 3
2930 Brasschaat**

Periode : **september 2008**

Inspectieteam : **Marcella Vanderhenst (verslaggever)
Frank Verstraelen**

Leeswijzer bij het verslag van een schooldoorlichting

Conform aan de bepalingen van art. 10 van het Besluit van de Vlaamse regering¹ bevat het verslag van een schooldoorlichting een beschrijvend en een concluderend gedeelte met advies.

In **het gewoon basisonderwijs** zijn de ontwikkelingsdoelen en eindtermen het uitgangspunt voor de beschrijving en de beoordeling van het onderwijskundig functioneren. In het verslag formuleert de inspectie een antwoord op de vraag: **‘In welke mate zorgt deze school voor een maximale ontplooiing van elk kind?’**. Rekening houdend met relevante context- en inputkenmerken geeft het inspectieteam aan hoe kwaliteitsvol de school de basisvorming, de brede ontwikkeling en een zorgbrede leerlingenbegeleiding realiseert en hoe dit beleidsmatig wordt ondersteund.

In **het buitengewoon basisonderwijs** is het proces van handelingsplanning in zijn verschillende fasen het uitgangspunt voor de beschrijving en de beoordeling van het onderwijskundig functioneren. Rekening houdend met relevante context- en inputkenmerken geeft het inspectieteam aan **hoe kwaliteitsvol de school voor elk kind een optimale en harmonische persoonlijkheidsontwikkeling en integratie nastreeft** en hoe dit beleidsmatig wordt ondersteund.

Voor de beschrijving van het onderwijskundig functioneren zijn er dus 2 mogelijke structuren om de vaststellingen te ordenen:

- 1 De onderwijsinspectie beschrijft in **het gewoon basisonderwijs** het onderwijskundig functioneren vanuit kernvragen in verband met:
 - ◆ basisvorming als samenhangend geheel realiseren
 - ◆ brede ontwikkeling realiseren
 - ◆ zorgbreedte realiseren.

- 2 De inspectie beschrijft in **het buitengewoon basisonderwijs** het onderwijskundig functioneren volgens de fasen van het proces van handelingsplanning:
 - ◆ beginsituatie
 - ◆ doelenfase
 - ◆ voorbereidingsfase
 - ◆ uitvoeringsfase
 - ◆ evaluatiefase.

Afkortingen

- CLB ----- centrum voor leerlingenbegeleiding
- GOK -----gelijke onderwijskansen
- gon ----- geïntegreerd onderwijs
- ICT -----informatie- en communicatietechnologie
- KVS / LVS ----- kindvolgsysteem / leerlingvolgsysteem
- MDO----- multidisciplinair overleg

¹ Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de wijze waarop sommige bevoegdheden van de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap worden uitgevoerd (02.02.1999).

Inhoudsopgave

1	Relevante context- en inputgegevens	4
2	Onderwijskundig en onderwijsondersteunend functioneren	5
2.1	Onderwijskundig functioneren.....	5
2.2	Onderwijsondersteunend functioneren	9
3	Beoordeling van de onderwijskwaliteit.....	10
3.1	Relevante aspecten waarin de school goed is	10
3.2	Relevante aspecten die de school kan verbeteren: aanbevelingen	10
3.3	Relevante aspecten die de school moet verbeteren: tekorten.....	10
4	Risicobeheersingsbeleid.....	11
4.1	Toelichting	11
4.2	Aanbevelingen en tekorten risicobeheersingsbeleid	11
5	Andere wettelijke bepalingen.....	12
5.1	Onderwijsleermiddelen en schooluitrusting.....	12
5.2	Wettelijke bepalingen	12
5.3	Aanbevelingen en tekorten naleving andere wettelijke bepalingen.....	12
6	Conclusies en advies	13
6.1	Conclusies	13
6.2	Advies	13

1 Relevante context- en inputgegevens

- De steinerbasisschool Yggdrasil bestaat uit twee ver uit elkaar liggende vestigingsplaatsen. 'De Wingerd' in Brasschaat telt een peuterklasje, drie leeftijdsgemengde kleuterklassen en zes jaarklassen in de lagere afdeling. 'De Hazelaar' in Antwerpen is erg kleinschalig: er zijn twee leeftijdsgemengde kleuterklassen zonder peuters.
- Beide vestigingsplaatsen rekruteren uit een ruime regio. Sommige ouders kiezen – vaak vanuit eigen ervaringen met steinerpedagogie – bewust voor een steinerschool, anderen voelen zich aangetrokken door het 'alternatieve', door het groene karakter of door de kleinschaligheid van de school. Nog anderen opteren voor de school in de buurt. Door de jaren heen werd de leerlingenaantal hierdoor meer heterogeen.
- In de lagere afdeling in Brasschaat en in de kleuterafdeling in Antwerpen is het leerlingenaantal de voorbije jaren vrij stabiel. In de kleuterafdeling van Brasschaat echter daalt het aantal leerlingen lichtjes.
- De kleuters uit de vestigingsplaats Antwerpen gaan grotendeels over naar een lagere afdeling van steinerscholen in de stad. In de vestigingsplaats Brasschaat stromen vrijwel alle kleuters door naar de lagere afdeling. Ongeveer de helft van de leerlingen van het zesde leerjaar stapt over naar een secundaire steinerschool, de andere helft naar scholen met traditioneel onderwijs. Dit heeft tot gevolg dat een succesvolle overgang van de lagere school naar gelijk welke secundaire school een extra aandachtspunt is voor het team.
- Voor de kleuterafdeling beschikt de school over 139 lestijden en 11 aanvullende lestijden lichamelijke opvoeding. Het lestijdenpakket van de lagere afdeling telt 158 lestijden. De school telt 16,52 % GOK-leerlingen en dit schooljaar krijgen 8 leerlingen gon-begeleiding. Naast de 19/36 uren zorgcoördinator en de 10 lestijden GOK investeert de school 10 lestijden uit het lestijdenpakket in zorg en betaalt het schoolbestuur 20 lestijden onderwijs en 2/32 uren kinderverzorgster met eigen middelen.
- De lagere afdeling telt 52 % leerlingen met schoolse vertraging tegenover 15,61% als Vlaams gemiddelde. Vermits de 'schoolrijpheid' en niet de kalenderleeftijd als criterium voor de overstap van de kleuter naar de lagere afdeling wordt genomen, geeft dit cijfer een vertekend beeld. Volgens de criteria van het eigen pedagogisch project telt de school 9 % leerlingen met schoolse vertraging.
- De voorbije jaren was er een instroom van 'nieuwe' leraren. Sommigen hadden ervaring met de steinerpedagogie, anderen minder. De leraren begeleiden in principe dezelfde leerlingengroep gedurende drie opeenvolgende schooljaren in de kleuterafdeling en gedurende drie of zes schooljaren in de lagere afdeling. Dit heeft voor de leraren van de lagere afdeling tot gevolg dat ze zich jaarlijks in nieuwe leerinhouden moeten verdiepen.
In de lagere afdeling zijn er, naast de klastitularissen en zorgleraren, vakleraren voor lichamelijke opvoeding, muziek, handwerk en voor houtbewerking en tuinbouw.
- De school hanteert een model van beleidsvoering waarin mandaatgroepen een belangrijke verantwoordelijkheid krijgen. De mandaatgroep personeel, met de directeur als voorzitter, is verantwoordelijk voor onder meer de aanwerving en de evaluatie van personeelsleden. De mandaatgroep pedagogie, waarvan de directeur geen lid is, zet de krijtlijnen voor de pedagogische werking uit en is, in samenwerking met het pedagogisch college (alle personeelsleden, uitgezonderd de directeur) verantwoordelijk voor het uitwerken van pedagogische prioriteiten. De directeur is eindverantwoordelijke, bewaakt het proces en de procedures en legt verantwoording af aan onder meer de overheid.

2 Onderwijskundig en onderwijsondersteunend functioneren

2.1 Onderwijskundig functioneren

Basisvorming als samenhangend geheel realiseren

In welke mate bewaakt de school dat de **basiscompetenties** door zo veel mogelijk kinderen worden gerealiseerd en biedt ze hiertoe onderwijs aan dat **continu** is opgebouwd, **werkelijkheidsgericht** is en het verwerven van **cognitieve leerstrategieën centraal stelt**?

Relevante aspecten waarin de school goed is

- Het antroposofische ideeëngoed en het goedgekeurde leerplan van de Federatie van de steinerscholen zijn het referentiekader voor opvoeding en onderwijs. De leerkrachtenstijl weerspiegelt een vrij consequente uitvoering van de pedagogie en impliceert onder meer dat de leergebiedoverschrijdende eindtermen sociale vaardigheden mede de basis zijn voor het pedagogisch handelen.
- Leraren van de kleuterafdeling hebben het leerplan geïntegreerd in hun denken en handelen. Ze slagen erin om op een zeer natuurlijke wijze kansen voor de verschillende ontwikkelingsdoelen te integreren in hun praktijk. Dit leidt tot een vorm van natuurlijk leren zoals in een huisgezin: kinderen van verschillende leeftijden leren rustig en spontaan van elkaar én worden begeleid door een professioneel iemand die handelt vanuit de antroposofie en de ontwikkelingsdoelen. Het cyclisch en ritmisch karakter van het onderwijs zorgt voor herhaling en continuïteit.
- In de lagere afdeling bepaalt de visie dat leerstof geen doel op zich is, maar een middel tot ontwikkeling de praktijk. Nochtans is er een groeiende aandacht voor de ‘kwaliteit’ van de leerstof, namelijk een goede graduele opbouw en een adequate didactische aanpak. Voor de uitwerking van de perioden gebruiken de leraren van de lagere afdeling de leerinhouden uit het leerplan, maar ook leerlijnen van de Federatie voor wiskunde en Nederlands. Het team werkte de leerlijn spelling verder didactisch uit zodat die meer houvast geeft voor hun praktijk. Voor lichamelijke opvoeding is er een sterk inhoudelijk aanbod, gerelateerd aan de eindtermen/leerplandoelen.
- De verticale samenhang van het onderwijs wordt enigszins verzekerd door de leraar die eenzelfde groep drie tot zes opeenvolgende schooljaren begeleidt en door een vrij strikte uitvoering van de inhouden per leerjaar, opgenomen in het leerplan.
- Volgens het pedagogisch project heeft de leraar een grote autonomie en verantwoordelijkheid om op een eigen wijze opvoeding gestalte te geven voor zijn leerlingengroep. Dit impliceert dat men in de lagere afdeling niet werkt met bestaande onderwijsleerpakketten, uitgezonderd voor Frans. De meeste leraren slagen erin een goed en beperkt aanbod verwerkingsopdrachten samen te stellen met werkbladen uit onderwijsleerpakketten en met zelf ontwikkeld materiaal. Leraren hebben in toenemende mate oog voor het leerproces van kinderen. Door de organisatie van wekelijkse ‘oefeningen’ en de dagelijkse ‘opmaat’ zorgen de titularissen ervoor dat er voldoende onderwijstijd is voor het herhalen en inoefenen van basisleerinhouden.
- Een aantal vakgebieden (muziek, lichamelijke opvoeding, hout en tuinbouw en handwerk) zijn in handen van vakleerkrachten, wat een meerwaarde betekent en wat bijvoorbeeld voor muziek leidt tot opmerkelijke resultaten.

Relevante aspecten die de school kan verbeteren

- In de kleuterafdeling van ‘De Wingerd’ is het aanbod voor lichamelijke opvoeding weinig transparant. De graduele opbouw en de relatie met de ontwikkelingsdoelen zijn onduidelijk.
- In de lagere afdeling hebben de leraren slechts in beperkte mate aandacht voor de eindtermen/leerplandoelen. Dit vindt wellicht mede een verklaring in de steinerpedagogie die de klemtoon legt op groeien en ontwikkelen (leerstof is een middel) en op ‘tijd voor leerlingen om te verinnerlijken en te vergeten’. Het team is zich bewust van het spanningsveld tussen het eigen pedagogisch project en de verwachtingen van de overheid en tracht, vooral vanuit verantwoordingsperspectief, hierop een antwoord te geven. Hiervoor worden onder meer ‘aanvinklijsten’ gebruikt waarvan de functionaliteit in vraag kan worden gesteld. Vooreerst hanteren leraren verschillende criteria voor het aanvinken (kwam aan bod –

leerlingen hebben verworven). Bovendien zijn vooral de inhouden uit het leerplan bepalend voor hun praktijk en niet de eindtermen.

- Ondanks de prille aanzetten heeft het team nog een hele weg af te leggen in het voeren van een schoolspecifiek outputbeleid. De afspraak om elke periode af te sluiten met een toets is positief, maar hierbij worden kansen gemist. Enerzijds is er weinig intentionele aandacht voor de relatie tussen toetsopgave en nagestreefde doelen. Anderzijds is het nog geen algemene verworvenheid om uit de leerlingresultaten conclusies te trekken voor het verdere leertraject van leerlingen en voor het eigen didactisch handelen.
- De school beschikt over resultaten van de toetsen van de Federatie voor het zesde leerjaar (Nederlands en wiskunde) en resultaten van het onderzoek 'Schoolloopbanen In het BasisOnderwijs'. Het behoort nog niet tot de schoolcultuur de gegevens te analyseren en te interpreteren en op basis hiervan te bepalen wat behouden kan blijven en welke bijstellingen in het leerstofaanbod, in de didactische aanpak, ... noodzakelijk zijn. Nochtans stemmen de resultaten van wiskunde zesde leerjaar (toets van de Federatie) tot nadenken, zeker wanneer tot 25% van het aantal leerlingen niet de helft van de punten behalen voor bepaalde onderdelen.
- Voor het uitreiken van de getuigschriften basisonderwijs is de ontwikkeling van het voelen, het willen en het denken bepalend en in mindere mate het bereiken van de eindtermen/leerplandoelen.
- Uit gesprekken blijkt dat sommige eindtermen/leerplandoelen eng worden ingevuld. Dit geldt vooral voor doelen inzake probleemoplossende vaardigheden en 'leren leren'. Wellicht valt dit te verklaren door het dragende pedagogisch principe van 'navolgen'. Leerlingen leren en ontwikkelen binnen een sterk leerkrachtgestuurde omgeving. Leraren gebruiken weinig systemen, werkvormen, materialen of probleemstellingen die productieve leerstrategieën kunnen bevorderen.
- De leergebiedoverschrijdende eindtermen ICT zijn voor de school nog een vrij nieuw gegeven vermits ze pas in februari 2008 werden goedgekeurd. De school maakte al een principiële keuze om enkel leerlingen van de derde graad in contact te brengen met ICT maar heeft nog een opdracht in het verder concretiseren en integreren van deze eindtermen.

Relevante aspecten die de school moet verbeteren

- Nihil.

Brede ontwikkeling realiseren

In welke mate zorgt de school dat haar onderwijs gericht is op een brede ontwikkeling, gekenmerkt door een **harmonisch evenwicht** in het onderwijsleeraanbod binnen een **stimulerend pedagogisch klimaat**?

Relevante aspecten waarin de school goed is

- De school slaagt erin een omgeving te creëren waarin de leerlingen harmonisch kunnen ontwikkelen naar denken, voelen en willen en dit met aandacht voor de verschillende ontwikkelingsfasen. Ze besteedt zeer veel aandacht aan attitudinale doelen.
- Een sterk punt binnen de brede ontwikkeling is de muzische vorming in al haar aspecten. Zowel het beleven, het beschouwen, het creëren als het ontdekken van wetmatigheden, de materialenkennis, het verwerken van technieken, ... komen in harmonie aan bod. Ondanks het feit dat vakleraren verantwoordelijk zijn voor aspecten van de muzische vorming, is er een sterk muzisch-creatieve klassfeer en worden ritme, beweging, kleur en vorm geïntegreerd en ondersteunen zo het verwerven van leerinhouden.
- Sinds vorig schooljaar gebruiken de leraren een nieuwe rapportvorm om meer gerichte feedback te kunnen geven over verschillende ontwikkelingsaspecten. Hierin krijgt het 'getuigschrift', een uitgebreide schriftelijke neerslag over de evolutie van elke leerling, een belangrijke en ruime plaats.
- De school realiseert wat het leerplan voorschrijft inzake 'talen'. Er is veel aandacht voor de Nederlandse taal, zowel voor het Nederlands als bemiddelaar van voorstellingen en begrippen als voor het kunstzinnige en het technische aspect ervan. De school vormt voor de leerlingen een rijke talige omgeving, ondersteund door een ruim en kwaliteitsvol aanbod van kinderboeken. Vanaf het eerste tot het vierde leerjaar - en soms ook in de kleuterafdeling - is er een initiatie in andere talen, vrijwel steeds in een speelse en creatieve context met als voornaamste doelstelling openheid te creëren voor andere klanken en ritmes en voor andere cultuuruitingen. Hoewel deze algemene opties door iedereen gekend zijn, is de uitwerking nog sterk leraarbepaald en vertoont momenteel nog weinig samenhang. Vanaf het vijfde leerjaar is er formeel onderricht van de Franse taal op basis van een onderwijsleerpakket.

- De school werkte een sterkte-zwakteanalyse uit voor deelaspecten van gezondheid. De aanpak van de domeinen gezonde voeding, stress en emoties en rust en beweging is gebaseerd op het pedagogisch project en ingebed in de algemene pedagogische aanpak. Het schooldomein biedt kinderen bovendien veel kansen tot bewegen. Sinds kort krijgt de hygiëne bij het toiletbezoek meer aandacht.
- Er heerst op de school een sterk stimulerend pedagogisch klimaat met een huiselijke en warme sfeer en omgangsvormen die getuigen van wederzijds respect. De bijzondere aandacht voor 'verbondenheid als groep' komt tot uiting in activiteiten zoals de gezamenlijke weekopening, de viering van de jaarfeesten, de koorzang, het dagelijks gezamenlijk spel buiten, ... Verbondenheid of 'zich verbinden met' krijgt vanuit de pedagogie nog een ruimere invulling. Zo streeft men ernaar dat leerlingen zich verbinden met de autoriteit van de leraar en ook met de leerinhouden. Hoewel er geen formele leerlingenraad is, hebben leerlingen toch voldoende inspraak en krijgt 'verantwoordelijk zijn voor', afhankelijk van de leeftijd, een specifieke invulling.

Relevante aspecten die de school kan verbeteren

- Het uitgangspunt dat een leraar door haar of zijn leerlingen als een autoriteit wordt ervaren, dat leerlingen zich daarom met haar of hem verbinden en 'navolgen' houdt overwegend frontaal, klassikaal onderwijs in en leidt in een aantal klassen niet altijd tot de beoogde verbondenheid met de leerstof maar soms ook tot verveling of ongepast gedrag. Hoewel in enkele klassen van de lagere afdeling stilaan activerende en motiverende werkvormen en aanzetten tot zelfsturing ingang vinden, is het creëren van een krachtige leeromgeving met meer aandacht voor functionele contexten, voor 'activiteit' van leerlingen, voor hun interesses als motor van leren en ontwikkelen en voor leren van elkaar nog een uitdaging.
- In de kleuterafdeling bestaan de middagactiviteiten hoofdzakelijk uit 'rusten op bedjes'. Het stemt tot nadenken dat beide vestigingsplaatsen in dezelfde pedagogie/antroposofie een verantwoording vinden voor een verschillende aanpak van de 4 à 5-jarigen tot 6 à 7-jarigen. Terwijl de 'oudste kleuters' in 'De Hazelaar' elke namiddag een aanbod van activiteiten krijgen, gebeurt dit in 'De Wingerd' slechts op twee namiddagen na een korte rust. De vraag kan gesteld worden of rusten tijdens de schooluren voor alle 'kleuters' nodig is en of dit niet - mits een goede afwisseling van rust en actie in de activiteiten- tijdens de middagpauze kan voor kleuters die hieraan echt nood hebben. Momenteel biedt de school niet voor alle 'kleuters' de verplichte 28 lestijden onderwijs- en opvoedingsactiviteiten aan.

Relevante aspecten die de school moet verbeteren

- Nihil

Zorgbreedte realiseren

In welke mate stemt de school, op een **deskundige, doordachte, systematische** en **geïntegreerde** wijze, haar werking af op de mogelijkheden en de specifieke noden van de kinderen?

Relevante aspecten waarin de school goed is

- De vrij consequente realisatie van de steinerpedagogie zorgt voor een positief opvoedingsklimaat dat gekenmerkt wordt door een warme, individuele benadering van elke leerling als persoon in ontwikkeling wat een belangrijk preventief aspect is van zorgbreed werken.
- Positief is de grote zorg voor het individuele kind in ontwikkeling, welke niet enkel de verantwoordelijkheid is van de klasleraar, maar van alle teamleden. Deze aandacht uit zich onder meer bij de kindbesprekingen en de pedagogische begeleiding van leerlingen tijdens de middagspeeltijd. Deze overlegmomenten helpen om gezamenlijk tot een goed beeld te komen van het betreffende kind en om de competentie van alle leraars te bundelen. Samen zoeken ze naar een adequate opvoedkundige ondersteuning van de besproken leerling. Bovendien zijn deze besprekingen waardevolle momenten voor herbronning en verdieping in de steinerpedagogie.
- Het pedagogisch project stelt dat leerlingen tijd moeten krijgen om te ontwikkelen, dat ze de kans moeten krijgen om leerstof te 'laten rusten' en te 'vergeten'. Dit moet in evenwicht zijn met 'alert zijn' voor mogelijke ontwikkelings- en leerproblemen en 'tijdig ingrijpen'. De school slaagt er meer en meer in die fundamentele principes met elkaar in evenwicht te brengen.

- Vooral in de kleuterafdeling gebruiken de leraren een vrij uitgebreid instrumentarium van screenings en observaties om de ontwikkeling van kleuters in al haar facetten - vooral op scharniermomenten - grondig in beeld te brengen. De leidsters hebben een goed beeld van de ontwikkeling van elke individuele kleuter. Ze differentiëren en individualiseren op een vrij spontane en natuurlijke wijze door onder meer bepaalde taken voor te behouden aan bepaalde leeftijdsgroepen en door hun verwachtingen qua uitvoering aan te passen aan de mogelijkheden van de individuele kleuter. Voor de terugkerende activiteiten vormt ook een uitgewerkte, graduele opbouw de basis voor hun praktijk. Bovendien zorgen de herhalingen ervoor dat kleuters vele kansen krijgen om kennis en inzichten te verwerven wanneer ze er 'wakker' of 'klaar' voor zijn. In 'De Hazelaar' realiseert men een sterk samenhangend zorgsysteem met doelgerichte differentiatie en individualisatie en indien nodig aanvullend diagnostisch onderzoek en een handelingsplanmatig traject met extra hulp.

Relevante aspecten die de school kan verbeteren

- Ondanks goede zorginitiatieven in 'De Wingerd' realiseert men er nog geen samenhangend zorgbeleid voor het bereiken van de eindtermen/leerplandoelen. Er is nog een hele weg af te leggen wat betreft samenhang, systematiek en diepgang.
- De lagere afdeling focust bij de evaluatie nog voornamelijk op het willen, het voelen en het denken, op de persoon en het gedrag van het kind en minder op 'leer'vorderingen. Leraren beschikken nog niet over de nodige instrumenten en over de systematische aanpak die kunnen garanderen dat leraren een verfijnd beeld hebben van de vorderingen van de leerlingen en dat moeilijkheden en problemen tijdig opgemerkt en gesignaleerd worden. Hierbij wordt nog teveel gerekend op de deskundigheid en de verantwoordelijkheid van de individuele leraar. Er zijn nog geen afspraken over hoe resultaten van toetsen kunnen verwerkt worden en hoe die informatie kan gebruikt worden om klasintern te differentiëren en te remediëren. De school houdt ook geen systematisch multidisciplinair overleg om ervoor te zorgen dat moeilijkheden tijdig worden gesignaleerd, er daadwerkelijk actie wordt ondernomen en de hulp ook wordt geëvalueerd.
- Vooral in de lagere afdeling worstelt het team nog met de invulling van de eerstelijnszorg, nodig voor het realiseren van de eindtermen/leerplandoelen. Ondanks de opvatting dat de klasleraar de eerste verantwoordelijke is voor de zorg, wordt in de eerste plaats en hoofdzakelijk gedacht aan interventies door de zorgleraar, aan hulp van ouders en van (externe) deskundigen (gon, therapeuten, ...). Mogelijke oorzaken van moeilijkheden worden nog overwegend bij leerlingen (en ouders) gelegd en zelden bevragen de leraren in dit licht kritisch de eigen pedagogisch-didactische aanpak.
- Hoewel leraren stilaan meer het belang onderkennen van differentiatie, individualisatie en remediëring, blijft de praktijk nog heel divers en overweegt voor het periodenonderwijs een klassikale en uniforme aanpak. Sommige leraren benutten de oefenuren om hun zorg uit te breiden en gebruiken vormen van tempo- en niveaudifferentiatie, aanvullende opdrachten om tempoverschillen zinvol op te vangen of differentiëren in hulpmiddelen. De wekelijkse oefenuren en de dagelijkse 'opmaat' bieden uitgelezen kansen om 'op maat' van de individuele leerling te werken, maar hierin heeft het team nog een hele weg af te leggen.
- In 'De Wingerd' hebben leraren nog weinig ervaring en expertise in het planmatig remediëren, zowel wat betreft de opvoedkundige benadering als het verwerven van leerinhouden. Remediëren zien ze ook vooral als een opdracht van de zorgleraar. Ze beschikken ook nog over weinig materialen en deskundigheid om leerlingen met specifieke leer- en ontwikkelingsproblemen adequaat te begeleiden. De inbreng van gon-begeleiders in contacten met leraren is een oogopener op dit vlak en biedt perspectieven.

Relevante aspecten die de school moet verbeteren

- Nihil

2.2 Onderwijsondersteunend functioneren

In welke mate ondersteunen **de gezamenlijke doelgerichtheid, het interne leiderschap, de communicatie- en overlegmogelijkheden** en **de professionele ontwikkeling** van de teamleden het realiseren van de onderwijskundige doelen?

Relevante aspecten waarin de school goed is

- Alle teamleden bezitten een coherente en doorleefde visie op ontwikkelen gebaseerd op de steinerpedagogie en brengen deze gelijkgericht in praktijk. Ze staan duidelijk en eensgezind achter de principes van het eigen pedagogisch project, maar staan tegelijk ook open voor actuele inzichten in opvoeden en leren voor zover deze niet in conflict komen met de eigen pedagogie.
- De intense en open communicatie met elkaar, met ouders en met externen ondersteunt leraren in hun werk, vooral voor de antroposofische aanpak. Alle leraren hebben opvallend veel gesprekken met ouders over de ontwikkeling van hun kind op het vlak van willen, voelen en denken. Ook via de website reikt de school aan belangstellenden heel wat achtergrondinformatie aan.
- Volgens de steinerpedagogie is niet alleen een kind, maar ook de leraar een mens in ontwikkeling. Tal van activiteiten illustreren dat 'ontwikkelen' inherent is aan de opdracht van de leraren in deze school: ze verdiepen zich verder in de pedagogie via specifieke cursussen maar ook tijdens de wekelijkse vergaderingen van het pedagogisch college; ze leren van en met elkaar door ervaringen en expertise uit te wisselen binnen de school maar ook met collega's uit andere steinerscholen; beginnende leraren worden gecoacht door een mentor, ...
- Opvallend is de kritisch-evaluatieve ingesteldheid van de teamleden en de open evaluatiecultuur. De vele aspecten van de werking die aan bod komen op de vergaderingen van het pedagogisch college en de ideeën die leven voor verdere aanpak getuigen van een sterke dynamiek. Anderzijds zijn diezelfde veelheid en de weinig systematische aanpak niet altijd bevorderend voor de diepgang van het overleg.

Relevante aspecten die de school kan verbeteren

- De actuele organisatie van het beleid met mandaatgroepen met beslissingsbevoegdheid en de directeur als eindverantwoordelijke is geregeld onderwerp van gesprek en reflectie in het team en bemoeilijkt een vlotte en krachtige beleidsvoering.
- De pedagogische beleidsvoering mist niet alleen systematiek maar ook efficiënte vormen van aansturing, coaching en bewaking van de koers. Er zijn weinig mogelijkheden om zich een beeld te vormen van de kwaliteit van het pedagogisch-didactisch handelen van leraren op de klasvloer. De mandaatgroep pedagogie distilleert werkpunten voor de school uit wat aan bod komt in het pedagogisch college. Er is momenteel echter nog weinig of geen ruimte in het takenpakket om beleidsvoorbereidend werk te doen, om aan te sturen op afspraken en om die ook te bewaken. De school heeft op het vlak van efficiënte en effectieve vernieuwingsstrategieën ook nog weinig expertise kunnen ontwikkelen. Momenteel heeft het pedagogisch beleid een veeleer ad hoc karakter en is er nog weinig samenhang. Beleidsvoerende taken inzake pedagogie en didactiek zijn ook niet opgenomen in het takenpakket van teamleden. De vraag stelt zich of het haalbaar en opportuun is dat leden van de mandaatgroep pedagogie en van het pedagogisch college deze belangrijke taken bovenop hun voltijdse onderwijsopdracht uitvoeren.
- Ook de verantwoordelijkheid van de leden van de mandaatgroep personeel is niet te onderschatten: aanwerving, evaluatie en eventueel ontslag van een collega-leraar. Zeker nu er concrete verwachtingen van de overheid zijn inzake functiebeschrijvingen, functie- en evaluatiegesprekken is dit een delicaat gegeven.
- Zelfevaluatie wordt nog hoofdzakelijk vertaald in participeren aan onderzoeken zoals 'Schoolloopbanen **In het BasisOnderwijs**', en aan werkgroepen van de Federatie die bijvoorbeeld de zorg in beeld brengen. Het behoort nog niet tot de schoolcultuur om de gegevens te analyseren en te interpreteren, hieraan conclusies voor de verdere werking te verbinden en acties te ondernemen.

3 Beoordeling van de onderwijskwaliteit

3.1 Relevante aspecten waarin de school goed is

- Alle teamleden zijn doordrongen van de dragende opvoedkundige ideeën van het pedagogisch project en realiseren vanuit die doorleefde visie ook consequent hun opvoedkundige taak. De kijk op ontwikkelen en opvoeden is richtinggevend voor de keuzes die de school maakt en is geregeld onderwerp van reflectie. Hierbij sluit de school zich niet af van andere actuele inzichten op opvoeden en onderwijzen en integreert ze deze wanneer die sporen met de steinerpedagogie.
- De school realiseert in sterke mate een brede vorming met expliciete aandacht voor alle aspecten van de persoonlijkheidsontwikkeling. Het team werkt consequent aan de ontplooiing van een krachtig willen, een warm voelen en een helder denken. De totale praktijk is doordrongen van muzisch-creatieve en van bewegingselementen die een waarde op zich hebben, maar tevens andere aspecten van de ontwikkeling ondersteunen.
- De school investeert niet alleen in de ontwikkeling van kinderen, maar ook in de groei als mens en als professional van leraren.

3.2 Relevante aspecten die de school kan verbeteren: aanbevelingen

- De school kan nog groeien in kwaliteit door naast de zorg voor de ontwikkeling van elk kind vanuit antroposofische invalshoek ook de zorg voor het verwerven van leerstof binnen het kader van de eindtermen/leerplandoelen te systematiseren en te verdiepen.
- De school kan haar resultaatsverplichting inzake eindtermen/leerplandoelstellingen nog versterken door de praktijk meer te enten op deze eindtermen/leerplandoelstellingen, door de evaluatie hierop te baseren en door leerlingenresultaten te gebruiken om te bestendigen wat goed is of om bij te sturen waar nodig.
- Het team kenmerkt zich door een sterke kritische reflectie, overwegend vanuit het antroposofische gedachtegoed. Toch zijn er nog kansen om te groeien in zelfevaluerend vermogen door meer objectieve gegevens te verzamelen over de resultaten die leerlingen bereiken, deze resultaten betekenis te geven en door op basis van de analyse acties te ondernemen.
- De school kan nog groeien in beleidsvoerend vermogen door een meer transparante verdeling van verantwoordelijkheden, door ervoor te zorgen dat er tijd en middelen zijn voor de pedagogisch-didactische beleidsvoering en door de expertise inzake efficiënte en effectieve beleidsstrategieën te verhogen.

3.3 Relevante aspecten die de school moet verbeteren: tekorten

- Nihil

4 Risicobeheersingsbeleid

4.1 Toelichting

De inspectie heeft een signaalfunctie voor de scholen in het kader van een dynamisch risicobeheersingsbeleid. Zij steunt hierbij op artikel 7 § 4 van het Besluit van de Vlaamse Regering:² *“De inspectie zal een marginale controle uitoefenen op de voorwaarden inzake hygiëne, veiligheid en woonbaarheid. Tevens zal zij onderzoeken of de materieel bevoegde overheden geen tekortkomingen hebben vastgesteld en of alle wettelijk vereiste veiligheidsattesten zijn afgeleverd.”*

Aan de hand van de dynamische inspectie-index zijn volgende vier indicatoren onderzocht:

- 1 De organisatie van het veiligheids- en welzijnsbeleid
- 2 De woonbaarheid van de schoolinfrastructuur
- 3 De veiligheid van de leer- en werkomgeving
- 4 Hygiëne, gezondheid en milieuzorg

Iedere indicator wordt gedekt door een aantal variabelen. In de bijlage van dit verslag wordt elke variabele gewaardeerd op een schaal van 0 tot en met 4.

4.2 Aanbevelingen en tekorten risicobeheersingsbeleid

Om het risicobeheersingsbeleid te optimaliseren kan de school:

- zorgen voor een aangepaste ruimte voor bewegingsopvoeding voor de kleuters in Antwerpen.
- de AGION-dossiers inzake nieuwbouw ter vervanging van het houtlokaal in Brasschaat en voor het plaatsen van een brandladder in Antwerpen opvolgen en realiseren.

De school dient de volgende maatregelen te integreren in het beleidsplan en verbeteracties op te nemen in het jaactieplan:

- De aanpassing van de deur van de stookplaats in Antwerpen.

De school moet maatregelen nemen om de volgende tekorten weg te werken:

- Nihil

² Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de wijze waarop sommige bevoegdheden van de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap worden uitgevoerd (02.02.1999)

5 Andere wettelijke bepalingen

5.1 Onderwijsleermiddelen en schooluitrusting

De school beschikt over voldoende onderwijsleermiddelen en over een aangepaste schooluitrusting om de ontwikkelingsdoelen na te streven en de eindtermen te realiseren.

5.2 Wettelijke bepalingen

Voor zover de inspectie bij de controle van een aantal documenten heeft kunnen vaststellen, wordt de schooladministratie op een correcte manier bijgehouden en afgehandeld. De school leeft evenwel een aantal wettelijke bepalingen niet na. De inspectie brengt de volgende vaststellingen onder de aandacht van het schoolbestuur:

- De school kan niet aantonen dat ze met een eigen planning aan de leergebiedoverschrijdende eindtermen werkt.
- De school hanteert bij het uitreiken van de getuigschriften basisonderwijs nog weinig het criterium 'bereiken van de doelen die in het leerplan zijn opgenomen'.
- Niet alle leerlingen krijgen de voorgeschreven 28 lestijden onderwijs- en opvoedingsactiviteiten.
- Het schoolwerkplan bevat niet alle voorgeschreven delen.
- Het revalidatiedossier bevat niet de voorgeschreven documenten.

5.3 Aanbevelingen en tekorten naleving andere wettelijke bepalingen

Aanbevelingen

De school kan de naleving van de wettelijke bepalingen verbeteren door:

- een planning uit te werken voor de leergebiedoverschrijdende eindtermen (decreet basisonderwijs, d.d. 25/02/1997, art.44, §2, 2°).
- bij het uitreiken van de getuigschriften basisonderwijs het bereiken van de doelen uit het leerplan als criterium te hanteren (decreet basisonderwijs, d.d. 25/02/1997, art.53).
- ervoor te zorgen dat alle leerlingen de wekelijkse 28 lestijden onderwijs- en opvoedingsactiviteiten krijgen (decreet basisonderwijs, d.d. 25/02/1997, art.48, §1).
- in het schoolwerkplan de ontbrekende delen aan te vullen (decreet basisonderwijs, d.d. 25/02/1997, art. 47, §1, 4° en 5°).
- in het revalidatiedossier de ontbrekende documenten aan te vullen (omzendbrief III/GB/WW/RD/NM revalidatie 23.01.1978).

Tekorten

Nihil

6 Conclusies en advies

6.1 Conclusies

- Het **onderwijskundig** en het **onderwijsondersteunend** functioneren in deze school **voldoen**.
- Het **risicobeheersingsbeleid** in deze school **voldoet**.
- De naleving van de **andere wettelijke bepalingen** in deze school **voldoet**.

6.2 Advies

In uitvoering van het Decreet van 17 juli 1991, inzonderheid het artikel 5, alsmede in uitvoering van het Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de wijze waarop sommige bevoegdheden van de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap worden uitgevoerd van 2 februari 1999, artikel 10, wordt een **gunstig advies** uitgebracht voor verdere erkenning en subsidiëring.

De onderwijsinspectie

Marcella Vanderhenst
Inspecteur-verslaggever

Frank Verstraelen

Datum van bespreking van het ontwerpverslag met het schoolbestuur en de directie: 10 oktober 2008

Datum van verzending aan het schoolbestuur en de directie:

Voor kennisneming:

De directie

Het schoolbestuur

Naam: Jos Van Looy
Datum:

Naam en functie: Jan Goovaerts
Datum:

Het ondertekende verslag moet binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst teruggezonden worden aan de inspecteur-generaal basisonderwijs, H. Consciencegebouw 2B10, Koning Albert II-laan 15, 1210 Brussel. Het schoolbestuur kan op- of aanmerkingen formuleren na kennisneming van dit verslag en als bijlage meezenden.

Vak bestemd voor het secretariaat van de inspectie basisonderwijs	
Datum ontvangst:	